Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0130

Montenegrot käsitlevad 2023. ja 2024. aasta aruanded

Euroopa Parlamendi 18. juuni 2025. aasta resolutsioon Montenegrot käsitlevate komisjoni 2023. ja 2024. aasta aruannete kohta (2025/2020(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Montenegro Vabariigi vahel sõlmitud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut[1], mis jõustus 1. mail 2010,

– võttes arvesse Montenegro 15. detsembril 2008. aastal esitatud Euroopa Liidu liikmeks astumise avaldust,

– võttes arvesse komisjoni 9. novembri 2010. aasta arvamust Montenegro Euroopa Liidu liikmeks saamise avalduse kohta (COM(2010)0670), Euroopa Ülemkogu 16.–17. detsembri 2010. aasta otsust anda Montenegrole kandidaatriigi staatus ning Euroopa Ülemkogu 29. juuni 2012. aasta otsust alustada Montenegroga läbirääkimisi ELiga ühinemiseks,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrust (EL) 2024/1449, millega luuakse Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu[3],

– võttes arvesse 19.–20. juunil 2003. aastal Thessalonikis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise eesistujariigi järeldusi,

---

1 ELT L 108, 29.4.2010, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 ELT L 330, 20.9.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 ELT L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– võttes arvesse ELi ja Lääne-Balkani riikide 17. mai 2018. aasta tippkohtumisel vastu võetud Sofia deklaratsiooni ja sellele lisatud Sofia prioriteetide kava,

– võttes arvesse 13. detsembril 2023. aastal ja 18. detsembril 2024. aastal Brüsselis toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumiste deklaratsioone,

– võttes arvesse 28. augustil 2014 algatatud Berliini protsessi,

– võttes arvesse komisjoni 6. oktoobri 2020. aasta teatist „Majandus- ja investeerimiskava Lääne-Balkani jaoks“ (COM(2020)0641),

– võttes arvesse komisjoni 8. novembri 2023. aasta teatist „2023. aasta teatis ELi laienemispoliitika kohta“ (COM(2023)0690) ja selle juurde kuuluvat komisjoni talituste töödokumenti, mis käsitleb 2023. aasta aruannet Montenegro kohta (SWD(2023)0694),

– võttes arvesse komisjoni 8. novembri 2023. aasta teatist „Uus Lääne-Balkani majanduskasvu kava“ (COM(2023)0691),

– võttes arvesse komisjoni 20. märtsi 2024. aasta teatist laienemiseelsete reformide ja poliitika läbivaatamise kohta (COM(2024)0146),

– võttes arvesse komisjoni 24. juuli 2024. aasta teatist „2024. aasta aruanne õigusriigi kohta“ (COM(2024)0800), millele on lisatud komisjoni talituste töödokument „2024. aasta aruanne õigusriigi kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus, peatükk õigusriigi olukorra kohta Montenegros“ (SWD(2024)0829),

– võttes arvesse komisjoni 30. oktoobri 2024. aasta teatist „2024. aasta teatis ELi laienemise kohta“ (COM(2024)0690) ja selle juurde kuuluvat komisjoni talituste töödokumenti, mis käsitleb 2024. aasta aruannet Montenegro kohta (SWD(2024)0694),

– võttes arvesse komisjoni 31. mai 2023. aasta ja 13. juuni 2024. aasta ülevaadet ja riigipõhiseid hinnanguid Montenegro majandusreformi programmi kohta ning ELi, Lääne-Balkani ja Türgi majandus- ja rahandusteemalise dialoogi ühiseid järeldusi, mille nõukogu võttis vastu 16. mail 2023, ning ELi ja Lääne-Balkani partnerite, Türgi, Gruusia, Moldova Vabariigi ja Ukraina vahelise majandus- ja rahandusteemalise dialoogi ühiseid järeldusi, mille nõukogu võttis vastu 14. mail 2024,

– võttes arvesse ELi ja Montenegro valitsustevahelisi ühinemiskonverentse 22. juunil 2021, 13. detsembril 2021, 29. jaanuaril 2024, 26. juunil 2024 ja 16. detsembril 2024,

– võttes arvesse 14. juulil 2022. aastal toimunud ELi ja Montenegro stabiliseerimis- ja assotsieerimisnõukogu 11. istungit,

– võttes arvesse ELi ja Montenegro parlamentaarse stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitee 22. kohtumisel 31. oktoobril ja 1. novembril 2024 vastu võetud avaldust ja soovitusi,

– võttes arvesse Montenegro ühinemist NATOga 5. juunil 2017,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 10. jaanuari 2022. aasta eriaruannet 01/2022 „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon), mille Montenegro ratifitseeris 2013. aastal, ning Euroopa Komisjoni soovitusi soolise võrdõiguslikkuse ja soolise vägivalla vastu võitlemise kohta,

– võttes arvesse maailma ajakirjandusvabaduse indeksit, mille Piirideta Reporterid avaldavad igal aastal,

– võttes arvesse ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR) andmeid Ukraina pagulaste olukorra kohta 2025. aasta aprilli seisuga,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 23. novembri 2022. aasta soovitust nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ELi uue laienemisstrateegia kohta[1],

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Montenegro kohta,

– võttes arvesse oma 29. veebruari 2024. aasta resolutsiooni ELi integratsiooni süvendamise kohta tulevast laienemist silmas pidades[2],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0093/2025),

A. arvestades, et laienemine on üks peamisi ELi välispoliitika vahendeid ning strateegiline geopoliitiline investeering rahusse, stabiilsusesse, julgeolekusse ja heaolusse;

B. arvestades, et laienemise uus hoog, mis on tingitud muutuvast geopoliitilisest reaalsusest ja mitmete idapartnerluse riikide taotlustest ELiga ühinemiseks, on tõuganud ELi kiirendama juba

---

1 ELT C 167, 11.5.2023, lk 105.
2 ELT C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

kaua veninud Lääne-Balkani riikidele antud lubaduste täitmist; arvestades, et Lääne-Balkani riikide tulevik on Euroopa Liidus;

C. arvestades, et iga riiki hinnatakse tema saavutuste põhjal Kopenhaageni kriteeriumide täitmisel, sealhulgas demokraatia, õigusriigi, hea valitsemistava ja ELi põhiväärtuste täielikul austamisel ning ELi välis- ja julgeolekupoliitika järgimisel; arvestades, et vajalike reformide elluviimine põhilistes valdkondades määrab kindlaks ühinemisprotsessi ajakava ja edusammud;

D. arvestades, et Montenegro on ühinemisprotsessis jõudnud kõige kaugemale, olles avanud kõik 33 ELi õigustiku peatükki ja ajutiselt sulgenud kuus peatükki, ning selleks on märkimisväärne üldsuse toetus;

E. arvestades, et EL on Montenegro suurim kaubanduspartner, investor ja finantsabi andja;

F. arvestades, et Montenegrot ohustavad pahatahtlik välismõju, desinformatsioonikampaaniad ja muud mõjutamise vormid, sealhulgas valimiste mõjutamine, hübriidsõjastrateegiad ja ebasoodsad investeeringud ELi-välistelt osalejatelt, eelkõige Venemaalt ja Hiinalt, kes püüavad mõjutada Montenegro poliitilist, majanduslikku ja strateegilist trajektoori ning ohustavad demokraatlikke protsesse ja meedia usaldusväärsust, ohustades riigi ELiga ühinemise väljavaateid;

G. arvestades, et 8. juunil 2024 toimus Belgradis kõrgetasemeliste parlamendiliikmete osalusel kogu Serbia Assamblee, mille juhtlause oli „Üks rahvas, üks kogu“;

Pühendumine ELiga ühinemisele

1. tunnustab Montenegro kindlat pühendumust ELiga ühinemisele ja kinnitab taas oma täielikku toetust riigi tulevasele ELi liikmesusele; väljendab heameelt Montenegro piirkondliku juhtpositsiooni üle ELiga liitumise protsessis, samuti Montenegro kodanike ja enamiku poliitiliste osalejate ülekaaluka toetuse üle ELiga ühinemisele 2028. aastal;

2. väljendab heameelt Montenegro positiivsete tulemuste üle ELiga seotud reformide ja meetmete rakendamisel, mida toetavad ambitsioonikas ajakava, ning nõuab poliitiliste osalejate, kodanikuühiskonna ja kodanike kollektiivseid jõupingutusi; tunnustab Montenegrot 23. ja 24. peatüki vahekriteeriumide täitmise eest, mis määrab läbirääkimiste üldist tempot, ja positiivse vahehindamisaruande saamise eest; väljendab heameelt veel kolme läbirääkimispeatüki sulgemise üle, mis tõstab nende koguarvu kuuele;

3. julgustab kõiki poliitilisi osalejaid keskendama oma tähelepanu ka edaspidi ELi integratsioonile ja nõutavatele reformidele; rõhutab vajadust poliitilise stabiilsuse, pühendumuse ja erakondadeüleselt konsensuse saavutamisel konstruktiivse tegutsemise järele, et liikuda kiiresti ja tulemuslikumalt täiendavate peatükkide sulgemise suunas 2025. aastal, pidamaks kinni riigi ambitsioonikast ajakavast; rõhutab, et vastuvõetud reforme tuleb tulemuslikult ja järjepidevalt ellu viia, et tagada tõeline edasiminek ja täielik kooskõla ELi õigusaktidega; nõuab riigiasutuste vahelise toimimise ja koostöö tugevdamist, et saavutada poliitiline stabiilsus ja jätkata märkimisväärsete edusammude tegemist oluliste ELiga seotud reformide elluviimisel, eelkõige valimisseaduse ja kohtureformi osas ning võitluses organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni vastu;

4. rõhutab, et Euroopa Liidu usaldusväärsus, sealhulgas laienemispoliitika tervikuna, võib saada kahjustatud, kui teatavate Lääne-Balkani riikide käegakatsutavad edusammud ei too kaasa selgeid edusamme ELiga ühinemise suunas;

5. väljendab heameelt, et Montenegro püsib täielikus kooskõlas ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga (ÜVJP), sealhulgas ELi rakendatavate piiravate meetmetega, sh nendega, mis on seotud Venemaa Ukraina vastase agressioonisõjaga ja mis on suunatud küberrünnakute vastu, ning et Montenegro toetab ÜRO tasandil reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda; julgustab Montenegrot tugevdama piiravate meetmete jõustamist ja vältima nendest kõrvalehoidmist ning arestima sanktsioneeritud isikute varasid; kutsub kõiki valitsuse esindajaid üles austama ja edendama kooskõla ÜVJP ja ELi väärtustega ning hoiduma igasugusest tegevusest, mis võib ohustada Montenegro strateegilist teed ELi liikmesuse ja suveräänsuse suunas; on sellega seoses väga mures kõrgete ametnike avalduste pärast, millega toetatakse Serblaste Vabariigi üksuse presidenti Milorad Dodikut, kes õõnestab Bosnia ja Hertsegoviina suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust; peab kahetsusväärseks, et Montenegro kõrgetasemelised parlamendiliikmed osalesid Belgradis toimunud Kogu Serbia Assambleel ja toetasid sel puhul vastu võetud deklaratsiooni, millega õõnestatakse Montenegro, Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo suveräänsust;

6. toonitab, kui tähtis on strateegiliselt Montenegro kuulumine NATOsse, ja väljendab heameelt Montenegro aktiivse osalemise üle ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioonides ja operatsioonides, nagu ELi mereväe operatsioon Atalanta, ning NATO missioonides ja teistes rahvusvahelistes ja mitmepoolsetes missioonides; väljendab heameelt Montenegro kaitse- ja julgeolekunõukogu otsuse üle kiita heaks riigi relvajõudude osalemine ELi sõjalise abi missioonis Ukraina toetuseks ning NATO Ukraina julgeolekuabi ja -koolituse valdkonnas ning kutsub

Montenegro parlamenti üles neid otsuseid vastu võtma, tugevdades seeläbi riigi pühendumust kollektiivsele julgeolekule;

7. tunnustab Montenegrot humanitaar- ja materiaalse toetuse eest Ukrainale ning ajutise kaitse mehhanismi pikendamise eest, mis annab Ukrainast põgenevatele isikutele õiguse viibida Montenegros ühe aasta; tuletab meelde, et Montenegro kuulub Lääne-Balkani riikide hulka, kes võtavad vastu kõige rohkem Ukraina pagulasi, ning ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti statistika kohaselt on Montenegros 31. jaanuari 2025. aasta seisuga registreeritud üle 18 800 Ukraina pagulase;

8. väljendab endiselt tõsist muret kolmandate riikide osalejate pahatahtliku välissekkumise, destabiliseerimispüüdluste, küberrünnakute, hübriidohtude ja desinformatsioonikampaaniate pärast, sealhulgas katsete pärast mõjutada poliitilisi protsesse ja avalikku arvamust, mis diskrediteerivad ELi ja õõnestavad Montenegro edusamme ELiga ühinemise suunas; nõuab tungivalt, et Montenegro võtaks vastumeetmeid tihedamas koostöös ELi ja NATOga ning Lääne-Balkani riikide tihedama piirkondliku koostöö kaudu; märgib, et usuasutusi saab kasutada välismõju vahendina, ja mõistab sellega seoses hukka Serbia õigeusu kiriku igasuguse lubamatu sekkumise; kordab, kui oluline on suurendada vastupanuvõimet välismaisele sekkumisele ja infoga manipuleerimisele, sealhulgas meediamaastiku parema järelevalve, üldsuse teadlikkuse suurendamise kampaaniate ja meediapädevuse programmide kaudu; soovitab Montenegrol luua spetsiaalne hübriidohtude rakkerühm;

9. nõuab tungivalt, et komisjon, Euroopa välisteenistus, ELi delegatsioon Montenegros ja Montenegro ametivõimud edendaksid Montenegro kodanike strateegilist teavitamist laienemisprotsessi ja ELi liikmesuse eelistest ning konkreetsetest ühinemiskriteeriumidest, mida Montenegro peab veel täitma, et viia oma tegevus vastavusse ELi nõuetega; nõuab lisaks tungivalt, et nad parandaksid riigis ELi nähtavust, sealhulgas seoses ELi rahastatavate projektidega; nõuab strateegilise kommunikatsiooni töörühma poolse seire laiendamist, et keskenduda piiriülesele desinformatsiooni ohule Lääne-Balkani riikides ja nende naaberriikides; kutsub komisjoni üles toetama veelgi Euroopa välisteenistuse ja Lääne-Balkani töörühma pingutusi, et laiendada teavitustegevust, suurendades nähtavust kohalikus meedias, koostades faktikontrolli aruandeid ja tehes koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et võidelda tulemuslikumalt valenarratiivide vastu;

10. väljendab heameelt seoses Montenegro parlamendi uuenenud kaasatusega parlamentaarses stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitees;

Demokraatia ja õigusriik

11. tunnistab Montenegro parlamendi keskset rolli ühinemisprotsessis, eelkõige seoses ühinemisega seotud õigusaktide vastuvõtmisega, ning rõhutab sellega seoses parlamentidevahelise koostöö tähtsust; kordab Euroopa Parlamendi valmisolekut kasutada oma poliitilisi ja tehnilisi vahendeid ELiga seotud reformikava edendamiseks, sealhulgas demokraatiat toetava tegevuse kaudu; võtab murega teadmiseks taastekkinud pinged ja etnilise polariseerumise, mis aeglustavad reformiprotsessi; nõuab konstruktiivset dialoogi ja konsensuse saavutamist kogu poliitilise spektri ulatuses, seades esikohale õigusloome kvaliteedi, ning nõuab tungivalt lahenduste leidmist parlamentaarse dialoogi kaudu; nõuab, et identiteedipoliitikaga ei juhitaks tähelepanu kõrvale ELi tegevuskavalt ega pingestataks suhteid oma naabritega, tagades, et Montenegro jätkab kindlalt tegutsemist ELiga ühinemise suunas; väljendab heameelt Montenegro peaministri ja opositsioonijuhtide vahelise kokkuleppe üle, et taotletakse Veneetsia komisjonilt arvamust konstitutsioonikohtu kohtuniku Dragana Đuranovići mandaadi lõpetamise kohta ja et opositsioon pöördub tagasi parlamenti;

12. väljendab muret katsete pärast muuta Montenegro parlamendis Montenegro kodakondsust käsitlevat seadust, millel võib olla tõsine ja pikaajaline mõju riigi otsustusprotsessidele ja identiteedile, ning rõhutab, et mis tahes arutelusid identiteedipoliitika üle tuleb käsitleda äärmiselt tundlikult, et vältida edasist polariseerumist, ning eesmärk peaks olema saavutada laialdane ühiskondlik konsensus; ergutab Montenegro ametiasutusi konsulteerima ja koordineerima ELiga kõigi kodakondsusseaduses tehtavate võimalike muudatuste osas ning rõhutab, kui oluline on saavutada konsensus kõigis selle Montenegro identiteedi ja sõltumatuse seisukohast üliolulise teemaga seotud küsimustes;

13. soovitab tungivalt Montenegro parlamendil pidada kaasavaid ja läbipaistvaid avalikke konsultatsioone ning teha kodanikuühiskonnaga korrapärast ja sisulist koostööd otsuste tegemisel alates õigusloomeprotsessi varasest etapist, eelkõige ELi reformiprotsessi peamiste õigusaktide puhul; ergutab Montenegro parlamentaarset naisteklubi tegutsema aktiivsemalt;

14. kutsub Montenegrot üles viima oma valimiste õigusraamistiku täielikult vastavusse ELi standarditega, eelkõige mis puudutab valimisalaste õigusaktide ühtlustamist, hääletamis- ja kandideerimisõiguste piiranguid, läbipaistvust, vaidluste lahendamise mehhanisme, kampaania ja meedia järelevalvet ning erakondade ja valimiskampaaniate rahastamist, ning rakendama Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike

institutsioonide ja inimõiguste büroo soovitusi[1]; nõuab tungivalt, et Montenegro suurendaks erakondade kulutuste läbipaistvust ja kontrollimist ning hoiaks ära riigi ressursside kuritarvitamise, viies asjaomased õigusaktid vastavusse ELi normidega, tõhustades kolmandate isikute poolse rahastamise reeglite täitmise tagamist ja karmistades rikkumiste eest määratavaid karistusi; rõhutab sellega seoses korruptsiooni ennetamise ameti rolli ning nõuab tihedamat koostööd ameti ja finantsteabeasutuste vahel, et avastada ja ennetada välismõju poliitilistes kampaaniates; kutsub lisaks Montenegrot üles rakendama ÜRO naiste diskrimineerimise likvideerimise komitee soovitusi soolise võrdsuse kohta valimisnimekirjades;

15. kordab oma üleskutset Montenegro ametivõimudele kehtestada ühtne üleriigiline kohalike omavalitsuste valimiste päev, nagu on sätestatud kohalike omavalitsuste seaduses, et suurendada valitsemise tõhusust, vähendada poliitilisi pingeid ning suurendada munitsipaal- ja riigiasutuste stabiilsust ja nende tegevuse tulemuslikkust; tuletab meelde, et reformi- ja kasvurahastu vahendite tulevane väljamaksmine sõltub selle reformi elluviimisest kooskõlas Montenegro reformikavas võetud kohustustega ning seda tuleks teha esmajärjekorras; väljendab heameelt asjaolu üle, et 2022. aastal korraldati valimised 14 omavalitsuses ühel ja samal päeval; nõuab sellega seoses tugevat õigusraamistikku; väljendab muret valimisprotsessi rikkumise pärast Šavniki omavalitsuses;

16. kutsub Montenegro ametivõime üles võtma vastu valitsust käsitleva seaduse, mis peaks võimaldama parandada juhtimisraamistikku ja optimeerida avalikku haldust;

17. rõhutab professionaalse, tulemuspõhise, läbipaistva ja depolitiseeritud avaliku teenistuse tähtsust; kutsub Montenegrot üles muutma ja rakendama asjakohaseid õigusakte, et luua raamistik riigihalduse professionaalsemaks muutmiseks, optimeerimiseks ja ratsionaliseerimiseks, sealhulgas menetluslikud tagatised poliitiliselt motiveeritud ametisse nimetamise ja ametist vabastamise otsuste vastu ning ranged normid juhtivate ametikohtade suhtes; peab kahetsusväärseks, et selliste õigusaktide vastuvõtmisel ja tulemuslikul rakendamisel ei ole tehtud märkimisväärseid edusamme, ning rõhutab, et see võimaldab avalikku teenistusse töölevõtmist jätkuvalt poliitiliselt mõjutada;

18. väljendab heameelt selle üle, et Montenegro on lisatud komisjoni 2024. aasta õigusriigi olukorda käsitlevasse aruandesse; võtab murelikult teadmiseks tuvastatud puudused, sealhulgas seoses kohtunike ametissenimetamiste ja prokuratuuri sõltumatusega;

---

1 https://www.osce.org/odihr/elections/montenegro.

19. väljendab heameelt edusammude üle, mida on tehtud peamiste kohtureformide rakendamisel, uue strateegilise raamistiku vastuvõtmisel ja kohtunike ametisse nimetamise kauaoodatud lõpuleviimisel; kutsub Montenegrot üles täitma kohtusüsteemi ülejäänud kõrged ametikohad;

20. nõuab tungivalt, et Montenegro viiks oma õigusraamistiku, sealhulgas põhiseaduse, eelkõige seoses kohtunõukogu koosseisu ja otsustusprotsessiga, veelgi rohkem vastavusse ELi õigusaktide ja standarditega, mis käsitlevad kohtusüsteemi sõltumatust, aruandekohustust, erapooletust, usaldusväärsust ja professionaalsust, ja depolitiseeriks veelgi ametissenimetamisi, et toetada sõltumatust, rakendada veel täitmata rahvusvahelised soovitused ning määrata kindlaks kohtunike ja prokuröride pensionile jäämise kriteeriumid kooskõlas Euroopa standarditega ja täielikus vastavuses põhiseadusega; peab kahetsusväärseks pooleliolevate kohtuasjade kuhjumist ja kutsub Montenegrot üles võtma meetmeid kohtumenetluste kestuse lühendamiseks, eelkõige raske ja organiseeritud kuritegevuse, eriti rahapesuga seotud kohtuasjade puhul; soovitab Montenegrol võtta põhiseaduse muudatused vastu riigi ELiga ühinemise läbirääkimiste viimases etapis;

21. võtab teadmiseks korruptsioonivastases võitluses võetud meetmed, sealhulgas uued seadused ja sätted rikkumisest teatajate kaitse kohta, uue riikliku korruptsioonivastase võitluse nõukogu loomise ja uue korruptsioonivastase strateegia aastateks 2024–2028; julgustab Montenegrot jätkama oma õigusaktide vastavusseviimist ELi *acquis*’ ja ELi standarditega ning järgima Euroopa Komisjoni, Veneetsia komisjoni ja riikide korruptsioonivastase ühenduse (GRECO) soovitusi; julgustab Montenegro ametivõime jätkama olemasolevate puudustega tegelemist organiseeritud kuritegevuse juhtumite menetlemisel ning kuritegeliku vara arestimisel ja konfiskeerimisel;

22. nõuab tungivalt, et Montenegro tõhustaks kriminaalõiguslike meetmete võtmist suurkorruptsiooni suhtes, sealhulgas kehtivate kriminaalõigusnormide tegeliku täitmise tagamise tugevdamise ning mõjusate ja hoiatavate karistuste määramise kaudu, ning looks tingimused, et korruptsiooniprobleemiga tegelevad kohtuasutused ja sõltumatud organid toimiksid tulemuslikult ja ilma poliitilise mõjutuseta;

23. märgib korruptsiooni ennetamise ameti tehtud tööd ja nõuab selle asutuse piisavat rahastamist ja depolitiseerimist; ootab, et amet saavutaks käegakatsutavaid tulemusi ja tegutseks mittevalikuliselt, et tugevdada oma usaldusväärsust ja suurendada oma autoriteeti oma pädevuste tulemuslikul kasutamisel; nõuab tugevamat korruptsiooni ennetamise raamistikku;

24. nõuab tungivalt, et Montenegro viiks oma relvaseaduse vastavusse ELi õiguse ja rahvusvaheliste standarditega, eriti seoses tulirelvade märgistamise tehniliste standarditega, tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise menetlustega ning hoiatus- ja signaalrelvi käsitlevate reeglitega, ning kehtestaks tulirelvade jaoks standarditud ja tulemusliku andmekogumis- ja aruandlussüsteemi; on šokeeritud traagiliste tagajärgedega massitulistamisest Cetinjes ja avaldab kaastunnet ohvrite perekondadele; väljendab muret selle tragöödia desinformatsiooni ja etnilise polarisatsiooni eesmärgil ärakasutamise pärast; nõuab tungivalt, et Montenegro tõhustaks oma kriisikommunikatsiooni, et võidelda desinformatsiooni vastu ja tagada vägivallajuhtumite järel vastutustundlik meediakajastus; nõuab süstemaatilisi meetmeid julgeoleku, vaimse heaolu ja institutsioonilise läbipaistvuse valdkonnas, samuti kodanikuhariduses ning üldsuse teadlikkuse suurendamise, teavitus- ja haridusalgatustes tulirelvade ohtude ja riskide kohta kooskõlas kodanike ootuste ja ühiskondlike vajadustega;

25. kutsub Montenegrot üles viima oma viisapoliitika kiiresti ja täielikult kooskõlla ELi viisapoliitikaga, eelkõige seoses riikidega, kes kujutavad endast ELile ebaseadusliku rände või julgeolekuohtu; väljendab muret selle pärast, et vastupidiselt ootustele on viisavaba reisimise korda lisatud veel kaks riiki ning et Venemaa ja Valgevene passi kasutajatele kehtib endiselt viisavabadus; märgib, et viisapoliitika ühtlustamine on ette nähtud ka Montenegro reformi- ja kasvurahastu reformikavas;

26. väljendab heameelt jätkuva koostöö üle Montenegro ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (Frontex), Europoli, Eurojusti ja Euroopa Liidu Õiguskaitsekolituse Ameti (CEPOL) vahel ning märgib selle koostöö tähtsust piiriülese kuritegevuse, sealhulgas ebaseadusliku relva- ja uimastikaubanduse, inimkaubanduse ning terrorismi ja äärmusluse vastu võitlemisel; väljendab heameelt selle üle, et 1. juulil 2023 jõustus Frontexiga piirihalduse valdkonnas tehtava operatiivkoostöö uuendatud leping, ning julgustab Montenegrot ja Frontexit tegema veelgi enam koostööd, et tugevdada piirihaldust, toetada varjupaigamenetlusi, võidelda smugeldamise vastu ja tõhustada tagasivõtmist;

Põhivabadused ja inimõigused

27. peab kahetsusväärseks, et ühiskonna enim kaitset vajavad rühmad kogevad endiselt diskrimineerimist; kutsub Montenegrot üles võtma vastu uue diskrimineerimisvastase seaduse ja asjakohased strateegiad kaasava, läbipaistva ja sisuka protsessi kaudu, millesse on aktiivselt kaasatud kõige enam mõjutatud isikud, et parandada kaitset vajavate rühmade juurdepääsu nende õigustele; rõhutab, et kõigi rahvusvähemuste õiguste austamine on ELi õigustiku lahutamatu osa; nõuab tugevamat rakendamist, et tagada kõigi etniliste, usuliste, rahvuslike ja sotsiaalsete rühmade võrdne

kohtlemine, nii et neile oleksid tagatud võrdsed õigused ja võimalused ning et nad saaksid sotsiaalses, poliitilises ja majanduselus täiel määral osaleda;

28. väljendab heameelt Montenegro paljurahvuselise identiteedi üle ning nõuab keelte, kultuuripärandi, kohalike kogukondade ja rahvusvähemuste traditsioonide edasist edendamist ja austamist, sest see on tihedalt seotud Montenegro Euroopa väljavaatega;

29. rõhutab Kotori lahe mitmerahvuselist identiteeti; rõhutab, et Montenegro Euroopa väljavaade on tihedalt põimunud vähemuste ja nende kultuuripärandi kaitsega; kutsub Montenegro ametiasutusi üles hoidma ja kaitsma riigi mitmerahvuselist olemust, sh Kotori lahe horvaadi kogukonna traditsioone ja kultuuripärandit;

30. väljendab sügavat muret Montenegro ohustatud pärandipaikade pärast, nagu Kotori laht ja Sveti Stefan; rõhutab, et Sveti Stefan koos Miločeri pargiga kuulus 2023. aastal seitsme enim ohustatud kultuuripärandi hulka Euroopas;

31. kutsub Montenegro ametiasutusi üles tegelema romade raskete elamistingimustega Montenegros ja nende diskrimineerimisega ühiskonnas ning nõuab, et võetaks rohkem meetmeid kultuuridevahelise mõistmise edendamiseks koolides; kutsub Montenegro ametiasutusi üles võtma samuti meetmeid LGBTI kogukonna liikmete sotsiaalse kaasamise õhkkonna parandamiseks;

32. väljendab heameelt selle üle, et Montenegro on viinud oma õigus- ja institutsioonilise raamistiku vastavusse ELi õigustiku ja rahvusvaheliste inimõiguste standarditega, mis käsitlevad vastavust ÜRO lapse õiguste konventsioonile ja selle fakultatiivprotokollidele; nõuab tungivalt, et ametiasutused tegeleksid rakendamisega seotud puudustega, eelkõige vastutuse ja järelevalve osas;

33. nõuab, et rakendataks tulemuslikult strateegiaid, et tagada puuetega inimeste õiguste kaitse kõigis sektorites ja poliitikavaldkondades;

34. mõistab hukka igasuguse vaenukõne, sealhulgas vaenukõne veebis ja soopõhise vaenukõne, ning vaenukuriteod; väljendab heameelt rassismi ja vaenukõne kriminaliseerimise üle;

35. rõhutab vajadust tugevdada soolise võrdõiguslikkuse institutsioonilisi mehhanisme ning kutsub Montenegro ametiasutusi üles tegelema soolise palgalõhe probleemiga, parandama naiste osalemist otsuste tegemises – nii avalikus sektoris, eelkõige avalikus halduses, kohtu- ja julgeolekusektoris kui ka ettevõtluses –, et tagada naiste suurem poliitiline osalemine, võtta kasutusele sootundlik eelarvestamine, võidelda sooliste stereotüüpide vastu ja tugevdada jõupingutusi naiste diskrimineerimise vastu võitlemiseks, eelkõige maapiirkondades; väljendab heameelt hiljutiste jõupingutuste üle, mille eesmärk on suurendada naiste esindatust teaduses,

tehnoloogias, inseneerias ja matemaatikas (MATI), ning julgustab tegema täiendavaid jõupingutusi tehnoloogiasektorites;

36. väljendab sügavat muret soolise vägivalla, sealhulgas perevägivalla ja naiste tapmise kõrge määra pärast; kutsub Montenegrot üles viima oma soolise vägivalla ja perevägivalla määratlused täielikult kooskõlla Istanbuli konventsiooni ja rahvusvaheliste organite soovitustega ning looma toimiva kaitse- ja ennetusmehhanismi ja tugikeskused ning tagama perevägivalla ja seksuaalvägivalla ohvritele tulemuslikud kriminaalmenetluse järelmeetmed ning toimepanijate suhtes kindlama karistuspoliitika; nõuab soolise vägivalla ja soolise ebavõrdsuse kohta disagregeeritud andmete kogumist, et parandada poliitikameetmeid;

37. peab kahetsusväärseks, et soolise võrdõiguslikkuse õiguslikku tunnustamist käsitlevat seaduseelnõu ei võetud 2024. aastal vastu, kuigi see on Montenegro ELiga ühinemise programmi meede; nõuab tungivalt, et Montenegro võtaks seaduse viivitamata vastu;

38. väljendab heameelt Montenegro uue meediaseaduse ja meediapoliitika strateegia üle, mille eesmärk on tugevdada õigusraamistikku, et kaitsta tulemuslikult ajakirjanikke ja teisi meediatöötajaid; nõuab nulltolerantsi poliitikat seoses ajakirjanike survestamise või ahistamise või nende vastu suunatud vägivallaga, eelkõige avaliku elu tegelaste poolt; toonitab vajadust tulemuslike uurimiste, ajakirjanike vastu suunatud kõigi vaenukõne, laimukampaania ja strateegiliste hagide juhtumite eest süüdistuste esitamise ja varasemate juhtumite järelmeetmete järele; rõhutab vajadust tagada ajakirjanike õigus teabele juurde pääseda ja säilitada kriitiline seisukoht; märgib, et Montenegro ajakirjandusvabadus on märkimisväärselt paranenud, nagu näitab riigi edenemine maailma ajakirjandusvabaduse indeksis;

39. väljendab muret juhtumite pärast, kus ajakirjanikud, akadeemikud ja kodanikuühiskonna organisatsioonid on sõnavabaduse kasutamise tõttu kogenud survet, sealhulgas juhtumite pärast, kus politsei on algatanud nende vastu väärteomenetluse; on mures selle pärast, et üldsuse osalemise vastaseid strateegilisi hagisid kasutatakse üha rohkem ajakirjanike vastu;

40. peab kahetsusväärseks meedias valitsevat suurt polariseerumist ning meedia kaitsetust poliitiliste huvide ja välismõju ning välismaiste ja riigisiseste desinformatsioonikampaaniate ees, mille raames levitatakse narratiive, mis mõjutavad negatiivselt riigi demokraatlikke protsesse ja ohustavad seeläbi Montenegro Euroopa väljavaadet; kutsub Montenegrot üles arendama edasi täiustatud meediapädevuse programme ja lisama need haridusse ühe põhiainena; kutsub Montenegro ametiasutusi üles tagama avalik-õigusliku ringhäälinguorganisatsiooni RTCG toimetusliku, institutsioonilise ja rahalise sõltumatuse, samuti selle juhtkonna

ametisse nimetamise seaduslikkuse ja RTCGd käsitlevate kohtuotsuste täieliku järgimise; tuletab meelde, et see peab järgima seadust ning vastutuse ja usaldusväärsuse kõrgeimaid standardeid; peab kahetsusväärseks, et avalik-õigusliku meedia sõltumatust nõrgestatakse ja õõnestatakse; kutsub kõiki meediaüksusi üles täitma avaliku sektori rahastamise läbipaistvuse õiguslikke nõudeid;

41. väljendab heameelt 2023. aasta rahvaloenduse tulemuste avaldamise üle; kutsub ametiasutusi üles vältima selle protsessi igasugust politiseerimist; julgustab sidusrühmi kasutama neid tulemusi mittediskrimineerival viisil;

42. väljendab heameelt Montenegro elujõulise ja konstruktiivse kodanikuühiskonna üle ning rõhutab, et kodanikuühiskond on demokraatia ja pluralismi ning hea valitsemistava ja sotsiaalse arengu edendamisel väga oluline; väljendab muret kriitilise hoiakuga kodanikuühiskonna organisatsioonide tegutsemisruumi ahenemise pärast ning mõistab hukka kõik laimukampaaniad, hirmutamise ja rünnakud kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu, eelkõige poliitikute poolt nn välisagentide seaduse ettepanekute kontekstis; märgib, et sellised seadused võivad kahjustada põhivabadusi ja kodanikuühiskonna toimimist ning on ELi väärtuste ja standarditega vastuolus; nõuab avaliku sektori rahastamisega seotud toetavat õigusraamistikku ning selgeid ja õiglasi valikukriteeriume; nõuab, et valitsuse ja valitsusväliste organisatsioonide koostöönõukogu jätkaks tööd; rõhutab, kui oluline on luua koostöösuhteid ja tõeliselt konsulteerida kodanikuühiskonnaga õigusaktide eelnõude küsimuses juba varasest etapist alates;

Leppimine, heanaaberlikud suhted ja piirkondlik koostöö

43. tuletab meelde, et heanaaberlikud suhted ja piirkondlik koostöö on laienemisprotsessi olulised osad; tunnustab Montenegro aktiivset osalemist piirkondlikes koostööalgatustes; tuletab meelde, et heanaaberlikud suhted on ühinemisprotsessi edenemise võti;

44. peab kahetsusväärseks, et läbirääkimiste 31. peatükki ei olnud võimalik 2024. aasta detsembris sulgeda; kutsub kõiki asjaosalisi üles leidma konstruktiivselt ja heanaaberlikult lahendusi seni lahendamata kahepoolsetele küsimustele ja seadma esikohale Lääne-Balkani riikide kodanike edaspidised huvid; tuletab meelde, et lahendamata kahepoolsete ja piirkondlike vaidluste kasutamist kandidaatriikide ühinemisprotsesside blokeerimiseks tuleks vältida; väljendab heameelt Horvaatia Vabariigi ja Montenegro kahepoolsete konsultatsioonide üle, kus käsitleti lahendamata kahepoolsete küsimuste staatust; julgustab ametiasutusi jätkama usaldust suurendavate meetmete võtmist;

45. võtab teadmiseks Montenegro kriminaalmenetluse seadustikku tehtud muudatused, mille eesmärk on kõrvaldada õiguslikud ja

praktilised takistused sõjakuritegude tulemuslikul uurimisel, nende eest süüdistuse esitamisel, nende üle kohtumõistmisel ja nende eest karistamisel kooskõlas asjakohaste soovitustega; kutsub Montenegrot üles kohaldama sõjakuritegude juhtumite käsitlemise suhtes ennetavat lähenemisviisi kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja standarditega, tuvastama sõjakuritegude toimepanijaid ja sõjakuritegude ülistamist, esitama süüdistusi ning karistama, tagama ohvritele juurdepääsu õigusemõistmisele, õiguskaitsele ja kahju hüvitamisele ning selgitama kadunud isikute saatust; kutsub Montenegrot üles eraldama piisavalt vahendeid spetsialiseerunud prokuröridele ja kohtutele ning uurima ennetavalt kõiki väidetavaid sõjakuritegusid ja tõstatama ülemuse vastutuse küsimusi ning vaatama läbi varasemad juhtumid, mille eest ei ole rahvusvahelise või riigisisese õiguse kohaselt süüdistust esitatud; nõuab piirkondlikku koostööd sõjakuritegudes süüdistatavate isikute uurimisel ja nende vastutusele võtmisel; tunnistab, et nende küsimustega tegelemine ja kohtupõhiste faktide kaitsmine on oluline alus usaldusele, demokraatlikele väärtustele, leppimisele ja kahepoolsete suhete tugevdamisele naaberriikidega, ning julgustab Montenegrot neid jõupingutusi suurendama;

46. hoiatab poliitilise revisionismi ohtude eest, kuna see moonutab ajaloolisi fakte poliitilistel eesmärkidel, õõnestab vastutust ja süvendab ühiskondlikke lõhesid; mõistab teravalt hukka sõjakurjategijate ülistamise ja sõjakuritegude eest tehtud rahvusvaheliste kohtuotsuste laialdase avaliku eitamise, sealhulgas Montenegro ametiasutuste poolt; on seisukohal, et president Jakov Milatovići avaldus, milles ta väljendas kahetsust Montenegro vägede osalemise pärast Dubrovniku linna pommitamises, andis piirkondliku rahu saavutamisse ja leppimisse väärtusliku panuse;

47. väljendab veel kord oma toetust algatusele luua piirkondlik komisjon sõjakuritegude ja muude endises Jugoslaavias toime pandud inimõiguste ränkade rikkumistega seotud faktide kindlakstegemiseks (RECOM);

48. kordab, et nõuab Jugoslaavia endiste vabariikidega seotud arhiivide avamist ning endise Jugoslaavia salateenistuse ja Jugoslaavia armee salateenistuse toimikute kättesaadavaks tegemist, et võimaldada kommunismiajastu kuritegusid põhjalikult uurida ja lahendada;

Sotsiaal-majanduslikud reformid

49. väljendab heameelt Montenegro kaasamise üle SEPA maksesüsteemidesse, mis vähendab kodanike ja ettevõtjate kulusid; rõhutab, et see avab võimalusi ettevõtluse laiendamiseks, konkurentsivõime suurendamiseks, innovatsiooniks ja paremaks juurdepääsuks välismaistele otseinvesteeringutele;

50. väljendab heameelt Lääne-Balkani majanduskasvu kava üle, mille eesmärk on integreerida piirkond ELi ühtsele turule, edendada piirkondlikku majanduskoostööd ja süvendada ELiga seotud reforme ning mis hõlmab 6 miljardi euro suurust Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastut; väljendab heameelt selle üle, et Montenegro võttis vastu reformikava, ja julgustab seda täielikult rakendama; märgib, et Montenegro majanduskasvu kava reformikavas kindlaks määratud reformimeetmete rakendamine võimaldaks eduka rakendamise korral saada üle 380 miljoni euro ulatuses toetusi ja sooduslaene; rõhutab, kui tähtis on konsulteerida sidusrühmadega, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga, kavandamis-, rakendamis-, järelevalve- ja hindamisetapis;

51. julgustab Montenegrot kasutama parimal viisil ära kõiki ELi rahalisi vahendeid, mis on kättesaadavad ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III), Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava, IPARDi programmi ning Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu raames, et kiirendada sotsiaal-majanduslikku lähenemist ELiga ning viia oma pettuste ennetamist käsitlevad õigusaktid ELiga veelgi rohkem kooskõlla; tuletab meelde ELi rahastamise tingimuslikkust, ja et seda võib põhialuste olulise regressiooni või pideva edusammude puudumise korral kohandada või peatada;

52. kutsub ELi ja Lääne-Balkani riike üles looma Euroopa Prokuratuuri ja ühinevate riikide vahelise toimiva koostööraamistiku, et hõlbustada tihedat koostööd ja ELi vahendite väärkasutamise eest vastutusele võtmist, sealhulgas riiklike kontaktametnike Euroopa Prokuratuuri lähetamise kaudu; ergutab Montenegrot täielikult rakendama Euroopa Prokuratuuriga sõlmitud töökorraldust; nõuab, et EL sõlmiks vajalikud õiguslikud ja poliitilised kokkulepped, et laiendada Euroopa Prokuratuuri jurisdiktsiooni ELi vahenditele, mis on määratud Montenegrole kui kandidaatriigile;

53. võtab rahulolevalt teadmiseks Montenegro majanduskasvu; nõuab, et võetaks rohkem meetmeid eelarvepuudujäägi ja valitsemissektori võla vähendamiseks ning kaotataks veelgi rohkem kaudseid maksuvabastusi, mis ei ole ELi õigustikuga kooskõlas; väljendab heameelt jõupingutuste üle, mida tehakse niisuguse eelarvealase kaitsetuse vähendamiseks; kordab vajadust suuremate avaliku sektori investeeringute järele haridussüsteemi kestliku sotsiaalse ja majandusliku arengu nimel;

54. võtab teadmiseks Montenegro valitsemissektori võla välisriikide finantsasutustele ja ettevõtetele, mida saab kasutada vahendina riigi poliitiliste otsuste mõjutamiseks, eelkõige seoses Hiina ja Venemaaga; väljendab heameelt jõupingutuste üle, mida tehakse niisuguse kaitsetuse vähendamiseks ning kutsub ametiasutusi üles vähendama veelgi majanduslikku sõltuvust Hiinast ning jätkuvalt

rakendama Lääne-Balkani majandus- ja investeerimiskava, ELi algatust „Global Gateway“ ning reformi- ja kasvurahastut, et leida taristuprojektide rahastamiseks keskkonnahoidlikumad ja läbipaistvad alternatiivid; kutsub Montenegrot üles suurendama tulevaste taristuprojektide läbipaistvust, tagama võistupakkumise ja vältima ülemäärast võlasõltuvust välismaistest võlausaldajatest;

55. kutsub Montenegro ametiasutusi üles võtma meetmeid rahvastikukao ja väljarände tõkestamiseks, eelkõige investeerides haridusse ja tervishoidu, eriti riigi põhjaosas, ning detsentraliseerides ja investeerides keskmise suurusega linnadesse;

56. julgustab Montenegro ametivõime hoogustama digipööret ja järgima tõenditepõhist tööturupoliitikat, et tegeleda püsivalt kõrge töötuse määraga, eelkõige naiste ja noorte seas, tugevdades samal ajal institutsioonilist suutlikkust ja tõhustades selle aluseks olevat digipoliitika raamistikku, ning rakendama tulemuslikult noortegarantiid ja uut noortestrateegiat; nõuab tungivalt, et ametiasutused tegeleksid ajude äravooluga kiiremas korras; ergutab töötama välja sihitud ennetusmeetmeid ja stiimuleid mitteametlike ettevõtete ning töötajate legaliseerimiseks, kuna suur mitteametlik sektor takistab jätkuvalt Montenegro majanduslikku ja sotsiaalset arengut;

57. väljendab heameelt nõudmiste üle integreerida kõik Lääne-Balkani riigid enne ELi tegelikuks liikmeks saamist kiiresti ELi digitaalsele ühtsele turule, mis aitaks väga suurel määral kaasa digitaalselt turvalise keskkonna loomisele;

58. nõuab riigihangete suuremat läbipaistvust, eelkõige menetluste puhul, mis toimivad valitsustevaheliste kokkulepete kaudu, ning ELi normide ja põhimõtete täielikku järgimist; kutsub Montenegrot üles vähendama hanketeadeteta riigihankemenetluste arvu; väljendab muret finantskoormuse ja läbipaistvuse puudumise pärast seoses Bar-Boljare kiirtee ehitamisega, mida rahastatakse Hiina laenust; rõhutab, et laenu- ja ehituslepinguid ümbritsev salastatus tekitab aruandekohustusega seotud probleeme;

59. väljendab muret mis tahes lepingute või projektide pärast, millega hoitakse kõrvale riigihankereeglitest, läbipaistvuskohustustest ja avaliku konsultatsiooni nõuetest, nagu need on sätestatud riiklikes õigusaktides ja ELi standardites; kutsub Montenegro valitsust üles tagama läbipaistvuse, vastutuse, kaasava otsustusprotsessi ja õigusriigi täieliku austamise kõigis avaliku taristu ja arenguga seotud algatustes;

Energeetika, keskkond, elurikkus ja ühendatus

60. nõuab tungivalt, et Montenegro edendaks ELi rahastamise toel rohepööret, parandaks oma institutsioonilist ja õigusraamistikku ning suurendaks energiaalast vastupanuvõimet pikalt viibinud riikliku

energia- ja kliimakava vastuvõtmise ja rakendamise, energiatõhusust käsitlevate õigusaktide vastuvõtmise ja ELi energiaturgudega tihedama integreerimise kaudu; nõuab, et kõik uued rohepöörde projektid rakendataks kooskõlas ELi keskkonna-, riigiabi- ja kontsessioonistandarditega;

61. peab kahetsusväärseks, et transpordipoliitika valdkonna peamiste reformide puhul ei ole tehtud edusamme; kutsub Montenegro ametiasutusi üles viima riigi transpordi arengu kooskõlla Lääne-Balkani kestliku ja aruka liikuvuse strateegiaga, keskendudes raudteedele, mitmeliigilisele transpordile ning CO_2 heite ja muu keskkonnamõju vähendamisele, ning rakendama edasi oma transpordi arendamise strateegiat ja tugevdama haldussuutlikkust üleeuroopaliste transpordivõrkude rakendamiseks;

62. väljendab heameelt andmeside rändlustasude vähendamise üle ELi ja Lääne-Balkani riikide vahel ning kutsub ametiasutusi, eraettevõtjaid ja kõiki sidusrühmi üles võtma kõik vajalikud meetmed, et viia andmeside rändlusteenuste hinnad 2028. aastaks riigisiseste hindade tasemele; väljendab heameelt selle üle, et Lääne-Balkani riikide ja ELi vahelise rändluse tegevuskava rakendamise esimene etapp on ellu viidud;

63. julgustab võtma vastu valdkondlikke strateegiaid jäätmekäitluse, õhu ja vee kvaliteedi, looduskaitse ja kliimamuutuste valdkonnas, tagades investeeringute strateegilise planeerimise; täheldab edusammude puudumist ja kaasnevate kulude suurenemist oluliste reoveepuhastusjaamade rajamisel, et vältida jõgede ja mere saastamist reoveega seitsmes omavalitsuses;

o
o o

64. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, laienemisvolinikule, Vahemere piirkonna volinikule, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Montenegro presidendile, valitsusele ja parlamendile ning lasta see tõlkida montenegro keelde ja avaldada montenegro keeles.